

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Katedra geografie

Veronika Bartesová

Bikeparky v České republice

Bakalářská práce

Vedoucí práce: prof. RNDr. Marián Halás, Ph.D.

Olomouc 2022

Bibliografický záznam

Autor (osobní číslo): Veronika Bartesová (R19201)

Studijní program: Učitelství geografie pro SŠ

Název práce: Bikeparky v České republice

Title of Thesis: Bikeparks in the Czech Republic

Vedoucí práce: prof. RNDr. Marián Halás, Ph.D.

Rozsah práce: 47 stran, 1 vázaná příloha

Abstrakt: Tato práce se zabývá bikeparky a vybranými trail centry v České republice.

Úvodní pasáže jsou věnovány vysvětlení základních pojmů, historii vývoje horské cyklistiky u nás i ve světě, nejvýznamnějším světovým bikeparkům, které jsou vzorem i pro ty české, typům horských kol a závodům horských kol.

Stěžejní kapitoly obsahují vlastní prostorovou analýzu sítě bikeparků a kategorizaci podle zvolených kritérií, například cena jízdného za lanovku, půjčovny kol, zázemí, délka a náročnost tratí.

Klíčová slova: Bikeparky, singletrack, prostorová analýza, kategorizace, Česká republika

Abstract: This work deals with bike parks and selected trail centers in the Czech Republic.

The introductory passages are devoted to the explanation of basic concepts, the history of mountain biking in our country and in the world, the world's most important bike parks, which are a model for the Czech ones, mountain bike types and mountain bike races.

The main chapters contain their own spatial analysis of the network of bike parks and categorization according to selected criteria, such as the price of the cable car, bike rentals, facilities, length and difficulty of the tracks.

Keywords: Bikeparks, Singletracks, spatial analysis, categorization, Czech Republic

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

Přírodovědecká fakulta

Akademický rok: 2020/2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Veronika BARTESOVÁ**
Osobní číslo: **R19201**
Studijní program: **B0114A330002 Geografie pro vzdělávání**
Studijní obor: **Geografie pro vzdělávání maior**
Český jazyk a literatura se zaměřením na vzdělávání minor
Téma práce: **Bikeparky v České republice**
Zadávací katedra: **Katedra geografie**

Zásady pro vypracování

Cílem bakalářské práce je identifikace prostorového rozložení a kategorizace bikeparků v České republice.

Kromě teoreticko-metodologických částí a částí s definicemi základních pojmů bude v úvodních pasážích součástí práce popsána stručná historie/vývoj bikeparků v České republice s důrazem na jejich intenzivní budování po roce 2000.

Stěžejní kapitoly budou obsahovat vlastní prostorovou analýzu sítě bikeparků a jejich kategorizace podle vybraných faktorů, jako např. zaměření, náročnosti (převýšení, zpevněnost terénu apod.), možnosti komerčního, příp. multifunkčního využití nebo vlastnických vztahů. Termín bikepark není úplně jednoznačně definován, proto by bylo vhodné do práce zařadit např. i areály, kde se pravidelně konají vybrané závody MTB (Český pohár XCO, Česká Enduro Serie).

Podle rozsahu a zaměření může/nemusí být součástí práce i podrobnější pohled (case study) na jeden vybraný bikepark.

Rozsah pracovní zprávy: **5 000 – 8 000 slov**
Rozsah grafických prací: **Podle potřeb zadání**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

Atkinson, K., Whitehead, J. C. 2015. Predictive validity of stated preference data: evidence from mountain bike park visits before and after trail system expansion. *Applied Economics Letters* 22 (9), 730-733.

Hušek, M. 2014. Sborník mountainbikových trailů v Mikroregionu Tanvaldsko (Bakalářská práce). Technická univerzita v Liberci.

MacDermid, P. W. 2016. Mountain bike performance and recreation. *Sports and Exercise Medicine* 1, 1-3.

Malý, M. 2019. Zimní stadiony v České republice (Bakalářská práce). Univerzita Palackého v Olomouci.

Schlemmer, P. a kol. 2019. How important is a bike park visit for the overall tourist destination experience? *Cogent Social Sciences* 5 (1), 1613027.

- webové stránky bikeparků a MTB areálů
- tituly jsou pouze orientační, bakalářka si je bude průběžně doplňovat

Vedoucí bakalářské práce: **prof. RNDr. Marián Halás, Ph.D.**
Katedra geografie

Datum zadání bakalářské práce: **29. ledna 2021**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2022**

L.S.

doc. RNDr. Martin Kubala, Ph.D.
děkan

prof. RNDr. Marián Halás, Ph.D.
vedoucí katedry

V Olomouci dne 29. ledna 2021

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a veškerou použitou literaturu jsem řádně uvedla v seznamu literatury.

V Olomouci dne

.....

Veronika Bartesová

Ráda bych poděkovala prof. RNDr. Mariánu Halásovi, Ph.D. za jeho cenné rady a připomínky.

Obsah

Úvod	10
1 Metodika	11
2 Základní terminologie	13
3 Světové bikeparky	14
4 Ekonomika provozu	16
5 Historie horské cyklistiky	17
6 Typy horských kol	19
6.1 Cross-country (XC)	20
6.2 Trail	20
6.3 Enduro	20
6.4 Downhill (DH)	20
7 Závody	21
7.1 Cross-country (XC)	21
7.2 Downhill (DH)	22
7.3 Enduro	23
8 Kategorizace bikeparků	24
8.1 Prostorová analýza	24
8.2 Vznik	26
8.3 Lanovka.....	28
8.4 Zázemí, půjčovny kol.....	29
8.5 Charakteristika tratí v bikeparcích	31
8.5.1 Převýšení.....	31
8.5.2 Délka tratí	32
8.5.3 Obtížnost tratí	32
8.6 Charakteristika tratí v trail centrech.....	34
8.7 Výsledky dotazníkového výzkumu	35
8.7.1 Důvod výstavby, inspirace.....	36
8.7.2 Provozovatel areálu.....	36
8.7.3 Návštěvnost a ekonomika provozu	36
8.7.4 Plány do budoucna.....	37

Závěr	38
Summary.....	40
Seznam použité literatury	41
Přílohy.....	47

Úvod

Jízdní kolo je součástí našich životů již od 1. poloviny 19. století. I přes rozvoj automobilové dopravy je stále významným dopravním prostředkem, protože nabízí řadu nesporných výhod. Je ekologičtější, levnější a méně prostorově náročné oproti automobilům, rychlejší a efektivnější než chůze a v neposlední řadě zlepšuje fyzickou kondici řidičů. Řada měst si výhody uvědomuje a snaží se o zlepšování podmínek pro cyklisty ve městech, například budováním cyklistické infrastruktury.

Kromě dopravního prostředku je kolo i oblíbenou volnočasovou aktivitou. V poslední době se do popředí zájmu dostává obzvláště horská cyklistika, nazývaná též mountainbiking – MTB. Její počátky sahají do 70. let minulého století. Za padesát let své existence prošlo horské kolo obrovskými změnami a jeho vývoj jde neustále dopředu. Zdokonaluje se geometrie a jednotlivé komponenty tak, aby byla pro cyklistu jízda co nejkomfortnější a nejbezpečnější.

MTB je pro mnoho lidí synonymem volnosti a adrenalinu. Bikeři vyhledávají náročné tratě plné rozmanitých překážek, na kterých mohou zdokonalovat své jezdecké schopnosti. Střediska se speciálně upravenými tratěmi určenými především pro milovníky sjezdů se nazývají bike parky. Bikeparky jsou většinou budovány ve stávajících lyžařských areálech. Jejich realizace je efektivním způsobem, jak využívat lyžařská střediska i v letní sezóně a podpořit regionální ekonomiku, neboť horská cyklistika má značný ekonomický potenciál (Schlemmer a kol., 2019, 1–13). Jedná se o aktivitu, kterou lidé provozují dlouhodobě. Pro mnoho bikerů je MTB životním stylem a kolo se stalo nedílnou součástí jejich každodenního života (Cordell, 1999, 245). Navíc počet horských cyklistů neustále roste. Například podle průzkumu PeopleforBikes vzrostl v Americe mezi lety 2010 až 2015 počet cyklistů na horských kolech o 16 % (Welch, 2017).

Hlavním cílem bakalářské práce je identifikace prostorového rozložení a kategorizace bikeparků v České republice. Kategorizace bude provedena podle vybraných faktorů, například dle počtu tratí, jejich celkové délky, převýšení, obtížnosti nebo podle nabídky doplňkových služeb, kterými mohou být půjčovna kol, či servis. Dílčími cíli bakalářské práce je definovat nejednoznačný pojem bikepark a zachytit dynamický vývoj bikeparků v České republice především po roce 2000.

1 Metodika

Vstupní částí je rešerše literatury. Nejprve jsou zvolena klíčová slova pro vyhledávání (bikepark, singletrack, mountainbiking MTB, downhill, resorty extrémní cyklistiky, ...). S jejich pomocí jsou prohledány dostupné informační zdroje (katalogy knihoven, databáze cyklistických časopisů, akademické práce a další) a vybrány relevantní výsledky. O studium odborných zdrojů získaných rešerší literatury se opírá teoretická i praktická část práce. Na problematiku bikeparků a obecně horské cyklistiky se soustředili autoři převážně na přelomu 20. a 21. století. Mnoho nových aktuálně tištěných publikací, které by zpracovávaly toto téma, nevzniká. Důležitým zdrojem informací je proto internet. Lze zde najít tematické články uveřejněné v časopisech, příspěvky na cyklistických webech, na stránkách bikeparků a podobně. Velká část dostupných odborných materiálů je psaná anglicky.

V první kapitole jsou popsány základní pojmy bikepark a singletrack. Především bikepark není jasně definovaným pojmem. Na jeho vysvětlení jsou použity jak internetové, tak knižní zdroje, aby bylo možné co nejobjektivněji a nejpřesněji objasnit jeho princip. V práci jsou dále podrobněji hodnocena všechna česká centra nacházející se v lyžařských střediscích s lanovkou a vybrané singletrackové tratě.

Kapitola o historii a vývoji horského kola čerpá z knih *Horské kolo od A do Z* (Hrubíšek, 1999), *Bicykl* (Baroni, 2011) nebo *30 let MTB* (Hofman, 2006).

Přestože se práce primárně zabývá českými bikeparky, je důležitý i celosvětový kontext, proto je součástí i kapitola, která stručně představuje nejvýznamnější světové bikeparky. Seznam vychází z klasifikace od Scorer (2013) uvedené na worldbikeparks.com. Rájem bikerů je bezesporu Kanada, která se může pyšnit největším a nejlépe hodnoceným bikeparkem na světě s názvem Whistler. V Evropě se nachází oblíbená střediska například ve Francii nebo Švédsku.

Hlavními zdroji v kapitole o typech horských kol byla *Encyklopedie* (Dressler, 2003) a článek na webových stránkách kanadského časopisu *Canadian Cycling Magazine*.

Bikeparky i singletrackové tratě jsou častým místem pořádání různých cyklistických závodů, proto je jedna z kapitol věnována i soutěžím. Data pochází z oficiálních webových stránek pořadatelů.

Pro zpracování charakteristik bikeparků a singletracků byla opět klíčová metoda rešerše literatury. Významným zdrojem se staly články uveřejněné v českém cyklistickém periodiku Velo, které v roce 2021 zpracovalo kompletní přehled trialových lokalit v Česku. Dále byly využity internetové zdroje. Centra horské cyklistiky se dynamicky rozvíjí, a proto je vhodné využít internet, který dokáže rychle reagovat na změny a poskytovat co možná nejaktuálnější informace. Při výběru zdrojů je posuzována jejich korektnost, důvěryhodnost. Základem pro sběr dat jsou webové stránky jednotlivých bikeparků a trail center, dále projekt Ministerstva pro místní rozvoj s agenturou CzechTourism a Českou mountainbikovou asociací mtbczech.cz nebo ceskebikeparky.cz. Cenným zdrojem dat je i nově vznikající web Davida Polesného, alias Trail Huntera, který díky svému projektu, kterému se věnuje na plný úvazek, významně přispívá k propagaci českých center horské cyklistiky.

Ne všechny informace se podaří na internetu dohledat. Pro zjištění například otázky vlastnictví, důvodu vzniku bikeparku, jeho ekonomické prosperitě či vizích do budoucna je uplatněna emailová komunikace s provozovateli bikeparků. Pro kontaktování je využita oficiální emailová adresa uveřejněná na stránkách bikeparků. Tento sběr dat slouží k doplnění a ujasnění dosavadních informací.

Získané údaje jsou následně roztríděny do zvolených kategorií, ve kterých bikeparky hodnotíme a porovnáváme a tyto údaje jsou slovně interpretovány. Kromě textové části práce obsahuje i tabulky a grafy vytvořené v programu MicrosoftExcel (například vývoje počtu nově vzniklých bikeparků v průběhu let) a také mapy vytvořené v programu QGIS 3.16.16.

2 Základní terminologie

Česká republika i svět jsou protkány sítí cyklotras a cyklostezek, které umožňují horským i silničním cyklistům bezpečnou jízdu po značených komunikacích, na kterých mají jistotu, že jsou vhodné pro jízdu na kole. Vyznavači mountainbikingu vyhledávají obzvláště přírodní trasy, protože jeho smyslem je překonávání technických překážek a jízda v náročnějším terénu. Mezi bikery jsou proto oblíbené upravené tratě pro horská kola, kde si užijí adrenalin a jízdu přírodou. Mezi centra horské cyklistiky patří singletracky a bikeparky.

Pojem singletrack, nebo také singletrail i trail centrum, bývá často zaměňován s pojmem trail. Obecně platí, že všechny singletracky jsou traily, ale ne všechny traily jsou singletracky. Trail neboli stezka je jakákoli nezpevněná cesta určená pro motorová vozidla, kola i pěší. Jsou užší než klasická silnice, ale širší než singletrack, tudíž je možné se navzájem míjet. Oproti tomu singletrack je jednostopá stezka vytvořená primárně pro horská kola. Většinou vede náročnějším terénem a může propojovat jednotlivé traily. Singletrackové tratě kombinují výjezdy, sjezdy i oddechové rovinné pasáže. Stezky mohou mít různý povrch a obsahují technické úseky s kamenitými pasážemi nebo kořeny. Výjimkou nejsou ani překážky ve stylu klopených zatáček (tzv. klopenky), terénních vln, lavic, visutých lávek (northshore) a dalších (Simonovich, 2021).

Mezi významné české singletracky patří Rychlebské stezky, Singltrek pod Smrkem, Cyklo aréna Vysočina v Novém Městě na Moravě, Trutnov trails nebo Singletrail Moravský kras.

Dalším, v posledních letech stále častěji používaným pojmem, je bikepark. Jedná se rovněž o jednostopé stezky určené pro horská kola, ale jeho přesná definice není jednoznačná. Každý autor chápe tento pojem trochu jinak. Liší se především v názoru na přítomnost lanovky v resortu. Například pro Haymanna (2009) je bikepark „*areál s drahami, speciálně upravenými pro horská kola, většinou s lanovkou.*“ Přítomnost lanovky není bezpodmínečně nutná ani podle serveru WorldBikeParks.com, kde je uvedeno, že klíčové je, aby se jednalo o upravené stezky určené pouze pro jízdu na horských kolech. Naproti tomu web mtbczech.cz uvádí, že „*podstatou bikeparku je jízda z kopce dolů. Každý bikepark je proto vybaven lanovkou nebo vlekem, který vás i s kolem pohodlně vyveze na kopec.*“ K tomuto názoru se kloní i web trailforks.com, podle

kterého je bikepark především o sjezdech, nikoli výjezdech a přítomnost lanovky umožní bikerům naplno si užít jízdu a absolvovat více sjezdů, než kdyby si museli zdolat kopec vlastními silami. V bikeparcích se často setkáváme se speciálními typy horských kol, určenými výhradně pro sjezd. Jízda do kopce by byla s těmito koly náročná, proto lze lanovku považovat za důležitou součást bikeparku. Lanovku jako hlavní rozdíl mezi singletracky a bike parky vnímá i Hronza (2017, 10), vedoucí speciálního vydání periodika Velo.

Rovněž v této práci je singletrack a bikepark rozlišen podle přítomnosti lanovky. V trail centrech slouží k výjezdu na start stoupací traily, většinou asfaltové nebo polní cesty, které nevedou přímo po vrstevnicích, aby usnadnili cyklistovi výjezd. V bikeparcích je primárním způsobem dopravy lanovka, ale bikeři, kteří si užívají stoupání, nebo nechtějí platit za lanovku mají většinou možnost alternativního výjezdu na start trati.

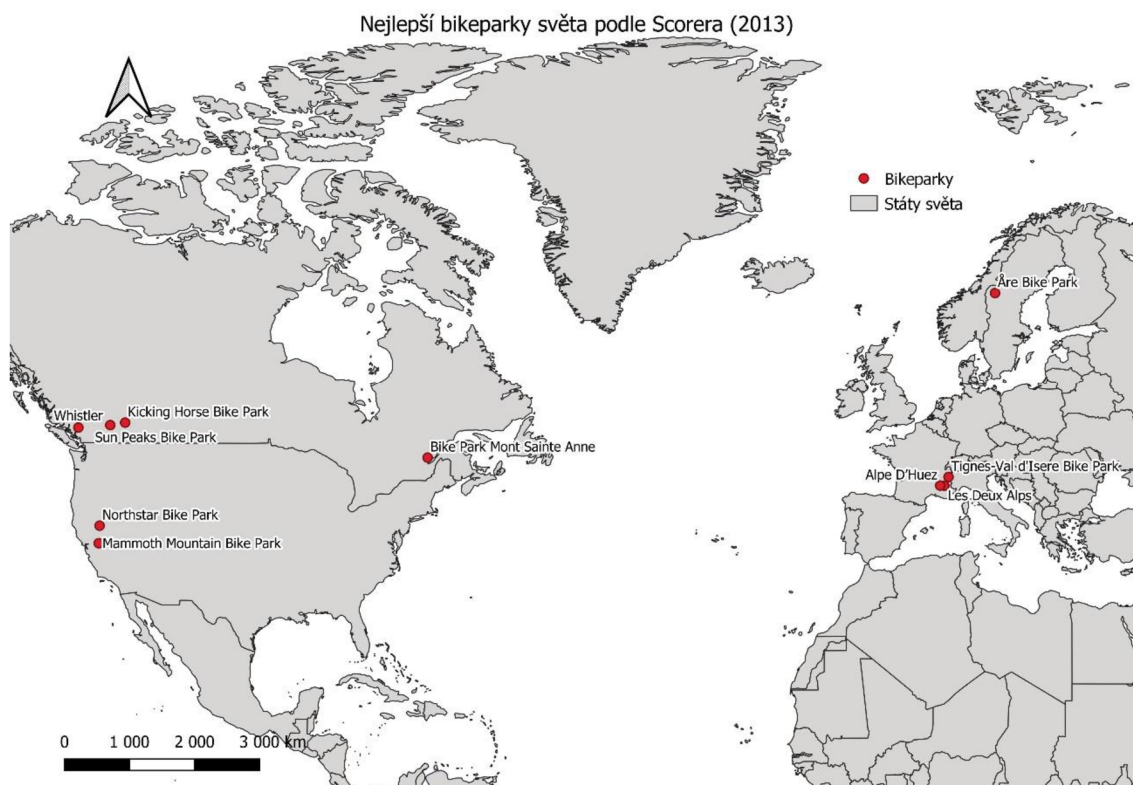
3 Světové bikeparky

Česká cyklistická střediska mají jistě co nabídnout, každé z nich disponuje několika tratěmi a neustále se rozrůstají, zatím ovšem nedosahují takových rozměrů a věhlasu jako ta světová. Bikeparkovou velmocí je bezesporu Severní Amerika. Evropským státům vévodí Alpské země. Scorer (2013) z worldbikeparks.com stanovil žebříček deseti nejlepších bikeparků světa, které jsou inspirací mnohým dalším areálům, včetně těch českých. Výběr probíhal na základě několika faktorů, kterými byly počet tratí, jejich délka a převýšení, náklady za jednodenní permanentku a hodnocení bikeparku ostatními návštěvníky i samotným autorem.

Na pomyslném desátém místě se nachází Mammoth Mountain Bike Park v Kalifornii v USA, který se pyšní prvenstvím nejstarší bikepark s lanovkou v USA. V provozu je již od roku 1987. Dalším je kanadský Sun Peaks Bike Park fungující od roku 1999, který nabízí více než 29 tratí všech úrovní obtížnosti. Osmé místo patří Tignes-Val d'Isere Bike Park ve Francii. Celodenní jízdné na lanovku zde vyjde na 15 €, kyvadlová autobusová doprava do přílehlých obcí je zdarma. Druhým kalifornským zástupcem v žebříčku je Northstar Bike Park. V kanadské provincii Britská Kolumbie se nachází nejvýše položený bikepark v Kanadě Kicking Horse Bike Park. Bikeři zde sjíždí z výšky 2330 m n. m. a překonávají převýšení 1067 m. Bike Park Mont Sainte

Anne v kanadské provincii Quebec nabízí největší síť trailů na východním pobřeží Severní Ameriky. Pravidelně hostí světový pohár v downhillu a cross country. Přes 30 značených tras, 40 km sjezdových tratí a převýšení 900 m nabízí méně známý, ale kvalitou srovnatelný, Åre Bike Park ve Švédsku. Nejlépe hodnocené bikeparky na 3. a 2. místě se nachází ve Francii. Jedná se o Les Deux Alps a Alpe D'Huez. První jmenovaný nabízí dechberoucí převýšení 2300 m, 23 tratí pro downhill i cross country o celkové délce téměř 100 km. Alpe D'Huez je jeden z nejlepších a největších bikeparků v Evropě. Pyšní se nejdelší downhillovou tratí na světě, 30 km dlouhý sjezd při kterém biker překoná 2610 m převýšení. Ambasadorem bikeparku je 10násobný mistr světa ve sjezdu Nicolas Vouilloz (Scorer, 2013).

Bezpochyby nejlepším a nejnavštěvovanějším bikeparkem na světě je Whistler v Kanadě, vzor všech ostatních areálů po celém světě. Na horských kolech se zde jezdí už od roku 1985, ale bike park byl otevřen až v roce 1999. Ve Whistleru lze nalézt i českou stopu. Tom Procházka, který s rodiči v mládí emigroval do Kanady, se podílel na stavbě a vedení bikeparku v letech 2001 až 2007. Za jeho působení zažil Whistler svůj největší rozvoj a je právem považován za neoficiálního starostu Whistleru. Je rovněž zakladatelem firmy Gravity Logic a pomáhá budovat MTB tratě po celém světě. V Česku se podílel na návrhu trailů v bikeparku Špičák (Mihalečko, 2014). Prostorovou lokalizaci světových bikeparků znázorňuje obrázek. 1.

Obr. 1: Prostorová lokalizace nejlepších světových bikeparků podle Scorera (vlastní zpracování, data: skolnimapy.cz; Scorer, 2013)

4 Ekonomika provozu

Do bikeparků jezdí lidé především za adrenalinovými zážitky ze sjezdů, proto se pro jejich budování využívají převážně stávající lyžařské resorty. Snaha o ekonomickou prosperitu vede střediska, která většinou žijí pouze z cestovního ruchu, k inovacím a pokroku. Spojení MTB a lyžařských středisek má několik výhod. Realizace bikeparků je účinným způsobem, jak posílit letní turistiku a vyrovnat rozdíly mezi zimní a letní sezónou. Cykloturistika může výrazně přispět k podpoře regionálních ekonomik. Obohacuje turistický profil regionu což je klíčové při rozhodování potenciálních turistů, zda destinaci navštívit, nebo ne. Lyžařské areály mají také vytvořené fungující zázemí pro návštěvníky (parkoviště, občerstvení, ubytování, sociální zařízení) a disponují lanovkou, takže odpadá velké množství investic. Výhodou je i to, že není nutné najímat kvalifikovaný personál pouze na sezónu, ale mají jistotu stálého zaměstnání po celý rok (Schlemmer a kol., 2019, 1–13).

Zájem o aktivní trávení volného času je vysoký. Roste obliba horských středisek, která jsou v provozu i v letních měsících. Bikeři navštěvují singletracky a bikeparky

opakovaně. Cyklistika je dlouhodobým, ne-li celoživotním koníčkem. Pro mnoho bikerů je MTB životním stylem a kolo nedílnou součástí jejich každodenního života (Cordell, 1999, 245).

V současné době je velký důraz kladen rovněž na ekologii. MTB je uznáváno jako udržitelná, ekologicky neutrální outdoorová aktivita. Výzkumy dokazují, že negativní dopad na životní prostředí souvisí s výstavbou a je krátkodobý. U správně postavených stezek dochází k erozi a akumulacím procesům na úzkém pásu území, tato část vyžaduje pravidelnou údržbu. Vliv na flóru i faunu je minimální (Kowalski, 2018).

5 Historie horské cyklistiky

Člověk odjakživa rád překonával překážky a výzvy. Bezesporu k nim patří i pohyb v terénu, náročné zdolávání strmých stoupání a adrenalin při prudkém sjezdu. Touha pohybovat se na kole ve volné přírodě vedla ke vzniku horského kola.

Příběh horského kola začíná v sedmdesátých letech minulého století v Kalifornii v USA. Právě zde poblíž San Francisca sjížděli s nadšením přátelé Gary Fisher a Joe Breeze vrch Mount Tamalpais. Používali stará ocelová kola značky Schwinn. Příznivců extrémní cklistiky rychle přibývalo, pro svou vášeň nadchly i Toma Ritcheyho a Charlie Kellyho, kteří jsou spojeni s dalším vývojem horského kola. Za počátek mountainbikingu je všeobecně uznávaný den 21. 10. 1976, kdy se uskutečnil první závod horských kol s názvem Repack (angl. znovu utěsnit). Závodilo se na kolech s protišlapacími brzdami, které namáhaly zadní náboje. Mazací tuk se pálil a bylo nutné jej po každém sjezdu znovu doplnit. Odtud je odvozen název závodu. O rok později se uskutečnil první závod v cross country (Hofman, 2006, 20–22) Závodníci se snažili o neustálé zdokonalování svých kol. Technická zlepšení prováděl i Gary Fisher. Protišlapací brzdu nahradil bubnovými brzdami, využil pevnější motocyklová řídítka, páky, bowdeny, namontoval na řídítka palcem ovládané řazení. O nový druh cyklistiky se aktivně zajímá i Charlie Kelly, který vydává první bikový časopis Fat Tire Flyer Magazine, jehož název koresponduje s tehdejším označením kol do terénu Fat Tire Bike (kolo s tlustými pneumatikami). Společně s Breezem rovněž vyrábí nové speciální rámy. Do výroby vlastních rámu se pouští i Fisher a Ritchey, který poprvé použil označení Mountainbike, neboli MTB, které zmezinárodnělo (Hrubíšek, 1999, 13–16).

Neujal se naopak mnohem výstižnější výraz ATB, all terrain bike, v překladu kolo do každého terénu (Dressler, 2003, 127).

Sériovou výrobu horských kol odstartovala v roce 1981 společnost Specialized modelem Stumpjumper. Firma si je nechala vyrobit v Asii podle kol od Ritcheyho. V následujícím roce představila japonská firma Shimano, která má dodnes vedoucí postavení na trhu s MTB díly, první sadu komponentů pro horská kola Deore (Hofman, 2006, 46–55). Popularita horských kol stále stoupala. V roce 1983 se počet prodaných kusů pohyboval okolo 8,8 milionu. O tři roky později se již prodalo více horských než silničních kol. Horská kola tak začala dominovat světovému trhu. Vývoj šel neustále kupředu. V roce 1990 uvedla firma RockShox jako první na trh odpružené vidlice, které poskytují pohodlnou jízdu a bikeři si je ihned oblíbili (Baroni, 2011, 143–151). Pokrok je patrný také v materiálech. Na počátku byly rámy kol z oceli, která je pevná, ale podléhá korozi. V 80. letech začal na trhu převládat, i díky úspěšné kampani firmy Cannondale, hliník. Jedná se o několikanásobně lehčí, avšak měkčí materiál. Hliníkové rámové trubky proto mají větší průměr, což zvyšuje jejich pevnost. Nevýhodou je horší schopnost pohlcovat vibrace. V současnosti je populární karbon. Jde o označení kompozit s uhlíkovými vlákny. Karbon se vyznačuje nízkou hmotností, vysokou pevností a dlouhou životností (Baroni, 2011, 172–175). Díky absenci švů navíc rám působí čistě a elegantně. Změnilo se mnohem více. Kola mají širší pláště, průměr ráfků je skoro výhradně 29", trojřevodníky ustupují jednorřevodníkům a standardem jsou již teleskopické sedlovky (Štuka, 2021, 36–39).

Na území Československa se horské kolo poprvé objevilo v roce 1984 díky skupině Američanů, kteří s sebou při návštěvě měli model Specialized Stumpjumper. Horské kolo v té době mezi cyklisty příliš nadšení nevzbudilo. Zlom nastal až díky Petru Markovi, vlastníkovu možná prvního skutečného horského kola v Československu. V roce 1988 si pro ně jel do Paříže. Díky inzerátu, který následně uveřejnil, našel Marek spřízněnou duši Víta Kepku, který jako jediný na výzvu zareagoval. Přestože na svazu cyklistiky o existenci MTB neměli vůbec tušení, rozhodli se nadšení bikeři 16. 6. 1990 uspořádat první závod horských kol v Československu. Závodilo se na krátkých okruzích ve Špindlerově Mlýně, který se stal centrem horské cyklistiky u nás. Téhož roku se uskutečnily ještě další dva závody a v září se konalo první neoficiální mistrovství Československa v cross country, tentokrát již na standardní trati. Vítězem se stal Miloslav Kvasnička. První oficiální mistrovství Československa, konané

v následujícím roce opět ve Špindlerově Mlýně, ovládl Peter Hric. Ve sjezdu kraloval Jiří Sekera (Hofman, 2006, 63–91).

V 90. letech se už horská kola vyráběla masově a velká část produkce se přesunula do asijských zemí. Firmy, zabývající se výrobou a vývojem horských kol, najdeme i v Česku. Před rokem 1989 dominovaly tuzemskému trhu značky Eska, Velamos a Favorit, které nestihly zareagovat na nové trendy a zanikly. Nyní je největší firma Bike Fun Internacional s.r.o. z Kopřivnice. Firma nizozemských vlastníků vyrábí od roku 2002 kola značek Superior a Rock Machine. Začátkem 90. let byla založena firma 4Ever (1991) a o pár let později například Author (1993), LeaderFox (1996) nebo Apache (2001). Mezi české výrobce kol patří i Olpran, Voice, Maxbike, Pells nebo Amulet. Některé firmy dováží již kompletní kola, ale většina dováží pouze díly, které se ve finální produkt kompletují až v českých montovnách. V Česku působí i mnoho dalších firem, které se specializují na zakázkovou výrobu kol v menším množství. Slibnou budoucnost mají firmy, které zachytily nástup elektrokol, se kterými se čím dál častěji můžeme setkat i v bikeparcích. Konkurencí českým výrobcům jsou především velké společnosti jako americký Specialized, Scott a Cannondale, Tai-wanský Giant, či německý Canyon (Kubátová, 2019), (Měrka, 2018).

Se vrůstajícím zájmem veřejnosti o horskou cyklistiku dochází k masovému užívání přírodních stezek a přibývá konfliktů nejen s ochránci přírody. Za účelem stanovení pravidel vznikla v roce 1988 v USA International Mountain Bicycling Association (IMBA), která se aktivně snaží o podporu a rozvoj MTB nejen v USA (imba.com). Od roku 2007 existuje i Česká mountainbiková asociace (ČeMBA), jejímž úkolem je podporovat terénní cyklistiku, v případě potřeby jednat se státem a dalšími subjekty, bránit práva cyklistů, starat se o značení tras a podporovat tematické projekty. ČeMBA je členem mezinárodní organizace IMBA Europe (cemba.eu).

6 Typy horských kol

Hlavním rozdílem mezi silničním a horským kolem je, že silniční kolo je konstruováno na rychlost, horské na odolnost a sílu. Pláště horských kol jsou širší a mají hlubší dezén. Rozdíl je také v náklonu jezdce. Zatímco jezdec na silničním kole se naklání víc dopředu, aby snížil odpor vzduchu, horský cyklista sedí vzpřímeněji a více

vzadu, „*aby nezatěžoval přední kolo, které často potřebuje nadlehčit*“ (Soulek, Martinek, 2000, 23).

6.1 Cross-country (XC)

„*Horské kolo pro cross-country je v současnosti nejpoužívanějším typem bicyklu*“ (Baroni, 2011, 279). Tato kola jsou velmi univerzální, vhodná pro výjezdy i sjezdy, pro jízdu po zpevněných cestách singletracků a bikeparků. Mohou být buď celoodpružená nebo hardtailová (pouze s odpruženou přední vidlicí). Zdvihy odpružení se pohybují v rozpětí 100–120 mm. Výhodou kol je multifunkčnost, nízká hmotnost a (Hrubíšek, 1999, 21).

6.2 Trail

Trailové kolo je vhodné na delší vyjížďky. Vzpřímenější posed přináší větší pohodlí a stabilitu při stoupání i náročných sjezdech. Geometrie trailových kol je často středem mezi XC a enduro koly. Zdvihy se pohybují zhruba od 120 do 150 mm. Kola bývají celoodpružená, ale lze se setkat i s hardtailovými, záleží na konkrétním modelu (Baroni, 2011, 279), (cyclingmagazine.ca).

6.3 Enduro

Enduro kola jsou ještě specifitější, než trailová kola. Jsou navržena pro co nejrychlejší jízdu z kopce. Poradí si s rozbitým terénem a rovněž zvládnou jízdu do kopce. Geometrií se více podobají sjezdovým modelům. Zdvihy dosahují i 180 mm. (cyclingmagazine.ca)

6.4 Downhill (DH)

Downhillová, neboli sjezdová, kola jsou určena výhradně pro sjezd. Pro běžné ježdění a výjezdy jsou nevhodná. Ideálním místem pro jejich využití jsou, díky přítomnosti lanovky, bikeparky. Účelu je uzpůsobena geometrie kola. Typická je robustní a odolná konstrukce a vyšší hmotnost oproti XC. Plně odpružený rám a zdvihy okolo 200 mm jsou samozřejmostí (Baroni, 2011, 279).

7 Závody

MTB má sám o sobě mnoho dílčích disciplín, které se z něj postupem času vyčlenily. Patří mezi ně sjezd, cross country, four cross, freeride, short track, super-D, enduro, ultramaraton (Hagen, Boyes, 2016, 90).

U zrodu moderní terénní cyklistiky stál především sjezd. Naopak dnes je populární hlavně cross country. Postupem času se původně podobné disciplíny začaly čím dál více specializovat. Downhillová trať se dříve dala sjet i na pevném kole, nyní je nutné kolo s odlišnou geometrií, většími zdvihy, kvalitnějším odpružením. Závody v cross country a downhillu se pořádají na jiných místech a v jiných termínech. Není možné, aby jezdec absolvoval závod v cross country a hned poté ve sjezdu ve stejný termín a na stejném kole, jak tomu bývalo v začátcích MTB závodů (Dressler, 2003, 127–129).

7.1 Cross-country (XC)

Rozlišujeme několik typů závodů v cross country. Cross country Olympic (XCO) se jezdí na okruzích dlouhých zhruba 4–6 km. Časová náročnost je okolo 1 hodiny 30 minut (v závislosti na kategorii). Trať je členitá, s množstvím technických pasáží (kameny, kořeny). Delší verzi XCO je Cross country maraton (XCM) o délce 60 až 160 km a účastní se ho současně amatéři i profesionálové (About Mountain Bike, 2018). Poslední cross country disciplínou je Short Track (XCC). Jak již název napovídá jedná se o závod na krátkých tratích. Závodníci absolvují šest až osm kol na zkráceném okruhu o délce zhruba 1 až 1,5 km. Celkový čas závodu se pohybuje okolo 20 minut. Okruh může, ale nemusí, využívat trať z XCO. Výsledné pořadí ze Short Tracku určuje startovní linii hlavního závodu XCO (Jonsson, Desai, 2021).

Na území České republiky se jezdí Český pohár horských kol, který má šest zastávek. Hostící města se obměňují. Bývají jimi například Pec pod Sněžkou, Brno, Praha, Nové Město na Moravě, Bedřichov, Město Touškov nebo Kutná Hora. Vítězem posledního ročníku konaného v roce 2019 se stal Ondřej Cink (poharmtb.cz).

První mistrovství světa horských kol (MTB World Championship) se konalo v roce 1990. Mistrovství světa bylo oficiálně uznáno Mezinárodní cyklistickou unií (Union Cycliste Internationale, zkráceně UCI), která byla založena v roce 1900 a dodnes pořádá cyklistické závody všeho druhu (Baroni, 2011, 48).

O rok později se jel premiérový světový pohár (MTB World Cup), (About Mountain Bike, 2018). Tradiční lokalitou pro pořádání vrcholových světových závodů je od roku 2008 i Nové Město na Moravě. Tamní Vysočina aréna pravidelně hostí závody světového poháru horských kol. V roce 2016 se zde pořádalo i Mistrovství světa horských kol (vysocina-arena.cz).

V roce 2019 si Česká republika vyzkoušela i pořádání mistrovství Evropy v XCO (UEC MTB European Championship), které se konalo v brněnské Bike aréně Anthropos (mtbs.cz).

Velký rozmach horské cyklistiky zapříčinilo i její zařazení na program letních olympijských her. Disciplína Cross country Olympic se poprvé objevila na olympiádě v Atlantě v roce 1996 (Hofman, 2006, 101). Česká republika se může pyšnit jednou zlatou a jednou stříbrnou olympijskou medailí z této disciplíny. Zasloužil se o ně jeden z nejlepších bikerů na světě Jaroslav Kulhavý, který je rovněž mistrem světa, dvojnásobným mistrem Evropy a celkovým vítězem světového poháru. Dalšími úspěšnými tuzemskými cross country závodníky jsou Ondřej Cink nebo Jan Škarnitzl (olympijskytym.cz).

7.2 Downhill (DH)

Downhill je synonymem pro sjezd a jedná se o technicky velmi náročnou disciplínu. Cílem jezdců je sjet trať v co nejrychlejším čase. Downhillová trať měří většinou od 1,5 do 5 kilometrů. Závodníci ji absolvují za 4 až 6 minut. Trasa obsahuje pouze sjezdové pasáže, jedinými rovinnými úseky jsou krátké nájezdy na skoky, proto se pro pořádání závodů často využívají bike parky. Při sjezdu je nezbytné používat ochranné vybavení. Před závodem je důležité projít si trať pěšky a seznámit se s ní a zvolit si strategii průjezdu jednotlivých pasáží. Závody ve sjezdu nejsou olympijským sportem, pořádají se však mistrovství světa a série světových pohárů, které organizuje UCI. Vlastní soutěže pořádají i jednotlivé státy (Hagen, Boyes, 2016, 90–91).

V České republice se koná Český pohár a mistrovství České republiky ve sjezdu (CZECH DH Top On Trail CUP). V letošní sezóně 2022 je na programu šest závodů v těchto lokalitách: Bílá, Rokytnice nad Jizerou, Kouty nad Desnou (zároveň i MČR), Velké Karlovice, Liberec – Ještěd, Špindlerův Mlýn a Dolní Morava (topontrail.cz).

Šumavský Špičák pravidelně hostí i jednu ze zastávek evropské série závodů iXS European Downhill Cup (EDC). Z českých závodníků se na bodovaných příčkách EDC umisťuje Antonín Král nebo Stanislav Sehnal (ixsdownhillcup.com).

7.3 Enduro

Enduro je kombinací XCO a DH. Nejedná se o čistě sjezdovou trať s extrémními překážkami jako u DH a výjezdové pasáže nejsou tak náročné jako u XCO. Enduro je ideální pro všestranné závodníky, kteří ocení fyzicky i technicky náročné tratě. Enduro závod se skládá z měřených a neměřených úseků. Měří se sjezdové pasáže a krátká stoupání a přejezdy. *„Enduro je nejdynamičtější se rozvíjející cyklistická disciplína, což dokazuje vznik a následně mimořádný úspěch světové Enduro World Series a evropské European Enduro Serie“* (enduroserie.cz).

V České republice se letos uskuteční 10. ročník České enduro série, která bude mít šest zastávek. Začínat se bude ve ski areálu Kraličák, následuje Klínovec, Zadov, Kouty nad Desnou, Malá Morávka a posledním zastavením bude Špičák. Úspěšnými českými enduro závodníky jsou v posledních letech například Milan Myšík, Přemek Tejchman nebo Jakub Říha (enduroserie.cz).

8 Kategorizace bikeparků

Nejen svět, ale i Česká republika se pyšní mnoha trail centry a bikeparky. V současné době se v Česku nachází v provozu 21 bikeparků, tj. center pro horská kola, které disponují lanovou dráhou. Kromě bikeparků existuje i mnoho menších, či větších trail center bez lanovky, kterou nahrazují stoupací trailly (Hronza, 2017, 12). Z těchto center bylo vybráno 5 nejvýznamnějších, která budou pro srovnání zahrnuta do kategorizací spolu s bikeparky. Jedná se o Cyklo arénu Vysočina, Rychlebské stezky, Trutnov trails, Singletrail Moravský kras a Singltrek pod Smrkem.

8.1 Prostorová analýza

Převážná většina bikeparků je situována v hornatějších příhraničních oblastech, kde jsou pro jejich výstavbu nejvhodnější podmínky. Jedná se především o přítomnost větších lyžařských středisek s lanovkami. Všechny zmiňované bikeparky jsou součástí lyžařských středisek, která fungují i v zimním období. Nejvýznamnější koncentrace bikeparků je v Jeseníkách, Krkonoších, Jizerských horách a Krušných horách (mtbczech.cz).

Trail centra nejsou tak náročná na výškový profil stezek, takže mohou vznikat i v rovinnatějším terénu (například menší příměstské stezky). Trail centra nebývají vybavena lanovkou a primárně nemají návaznost na lyžařské areály, ale jsou budována samostatně (mtbczech.cz). Ovšem například součástí Cyklo arény Vysočina je i známá běžkařská trať (vysocina-arena.cz).

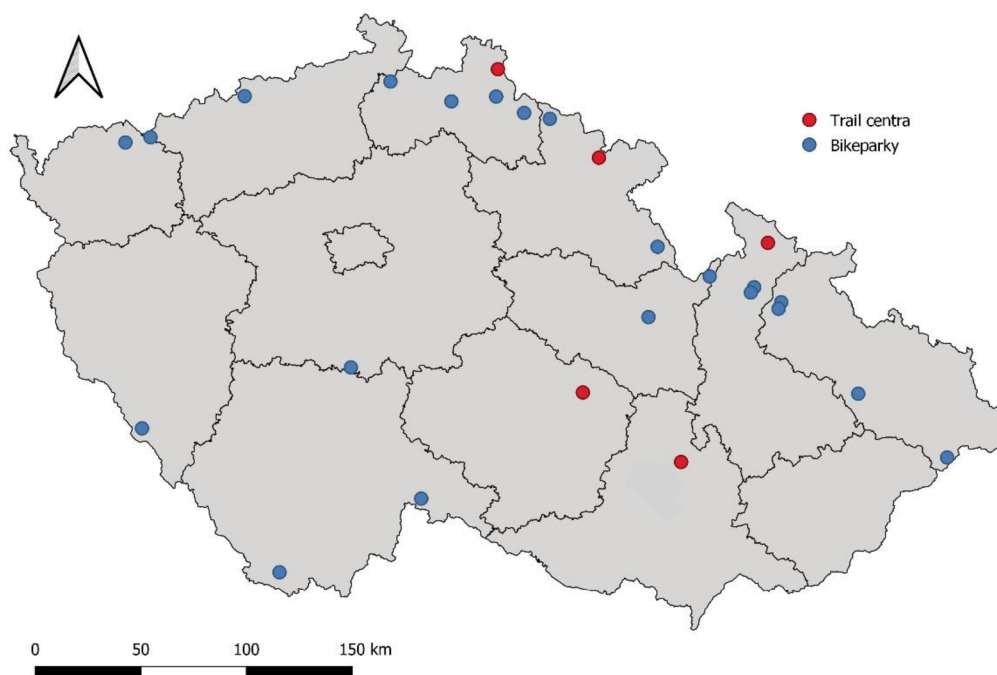
Krajem s největším zastoupením areálů je s pěti lokalitami Liberecký kraj (mtbczech.cz). Podrobnější geografické zařazení areálů je v tabulce 1. a na obrázku 2.

Tab. 1: Zařazení bikeparků a vybraných trail center České republiky do geomorfologického celku a příslušného kraje.

Název	Geomorfologický celek	Kraj
Express Bikepark Karlov	Hrubý Jeseník	Moravskoslezský
Bikepark Kopřivná	Hrubý Jeseník	Moravskoslezský
Bikepark Kareš	Hrubý Jeseník	Olomoucký
Bikepark Kouty	Hrubý Jeseník	Olomoucký
Trail Park Dolní Morava	Kralický Sněžník	Pardubický
Bike resort Peklák	Svitavská pahorkatina	Pardubický
Bikepark Říčky	Orlické hory	Královeshradecký
Špindl Bike park	Krkonoše	Královeshradecký
Bikepark ROCK-IT-NICE	Krkonoše	Liberecký
Bikepark Tanvaldský špičák	Jizerské hory	Liberecký
Ještěd Bikepark	Ještědsko-Kozákovský hřbet	Liberecký
Bikepark Polevsko	České středohoří	Liberecký
Bikepark Klíny	Krušné hory	Ústecký
Trail Park Klínovec	Krušné hory	Ústecký
Trailpark Plešivec	Krušné hory	Karlovarský
Bikepark Špičák	Šumava	Plzeňský
Bikepark Lipno	Šumava	Jihočeský
Bikepark Hradiště	Javoříčská vrchovina	Jihočeský
Bikepark Monínec	Vlašimská pahorkatina	Středočeský
Singletrails Bílá	Moravskoslezské Beskydy	Moravskoslezský
HEIpark Tošovice	Nízký Jeseník	Moravskoslezský
Rychlebské stezky	Rychlebské hory	Olomoucký
Cyklo aréna Vysočina	Hornosvratecká vrchovina	Vysočina
Trutnov trails	Krkonošské podhůří	Královeshradecký
Singletrack Moravský kras	Drahanská vrchovina	Jihomoravský
Singltrek Pod Smrkem	Jizerské hory	Liberecký

Zdroj: vlastní zpracování, mtbczech.cz; geoportal.gov.cz

Prostorová lokalizace bikeparků a vybraných trail center v České republice,
rok 2021

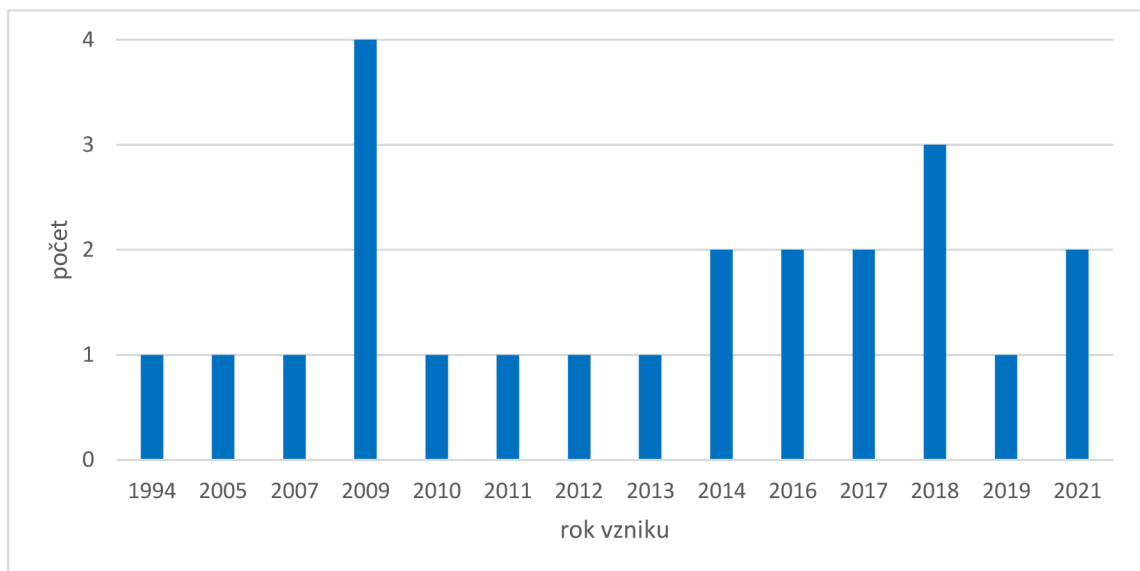
Obr. 2: Prostorová lokalizace bikeparků a vybraných trail center v České republice
(vlastní zpracování, data: ArcCR500)

8.2 Vznik

Bikeparky u nás vznikaly pozvolna. O intenzivnějším růstu lze mluvit zhruba od roku 2009. Stavitel Rychlebských stezek Pavel Horník očekával mnohem rychlejší a dynamičtější rozvoj bikových lokalit. V roce 2017 jsme podle něj byli teprve na začátku, ale věří, že Česko brzy bude v rámci Evropy trailovou velmocí, protože lidé mají o tento druh sportu zájem. Budoucnost vidí i v menších příměstských centrech, kam si půjdou lidé zajezdit po práci (Hronza, 2017, 15).

Z 26 bikeparků a vybraných trail center se podařilo zjistit rok vzniku u 23 z nich. Nejstarší český bikepark a nejspíš i celkově areál pro horská kola se nachází ve Špindlerově Mlýně v Krkonoších. Tamní bikepark byl založen již v roce 1994. Mezi tradiční bikeparky s dlouhou historií patří i Ještěd Bikepark a šumavský Bikepark Špičák. Historie významných trailových lokalit Rychlebských stezek a Singltreku pod Smrkem shodně začala v roce 2009. Ve stejném roce vznikl i původní bikepark na Lipně, který později nahradil nový na druhé straně kopce. Nejmladší lokalitou je bikepark HEIpark, který je od roku 2021 součástí zábavního střediska HEIPARK v Tošovicích. Ve stejném roce začal vznikat i Trailpark Plešivec v Krušných horách,

založený trojnásobným mistrem světa ve fourcrossu Michalem Prokopem (ceskebikeparky.cz), (Hronza, 2017), (Hronza, 2021, 110–155), (Krňávek, 2011), (mtbs.cz), (Pravda, 2009), (skiareal.cz), (skijizerky.cz), (trailhunter.cz), (Volráb, 2021b, 137), (Volráb, 2021c, 105–107), (Volráb, 2021d, 68). Počty nově vzniklých bikeparků znázorňuje obrázek 3 a tabulka 2.

Obr. 3: Počty nově vzniklých bikeparků a trail center v České republice podle roku vzniku, (vlastní zpracování, ceskebikeparky.cz; Hronza, 2017; Hronza, 2021; Krňávek, 2011; mtbs.cz; Pravda, 2009; skiareal.cz; skijizerky.cz; trailhunter.cz; Volráb, 2021b; Volráb, 2021c; Volráb, 2021d).

Tab. 2: Bikeparky a trail centra v České republice podle roku vzniku.

Název	Rok vzniku
Špindl Bike park	1994
Ještěd Bikepark	2005
Bikepark Špičák	2007
Rychlebské stezky	2009
Singltrek Pod Smrkem	2009
Bikepark Lipno	2009
Bikepark Monínec	2009
Bikepark Kopřivná	2010
Bikepark Kouty	2011
Bike resort Peklák	2012
Singletrails Bílá	2013
Bikepark Klíny	2014
Trutnov trails	2014
Trail Park Klínovec	2016
Singletrack Moravský kras	2016
Bikepark Říčky	2017
Bikepark Tanvaldský špičák	2017
Bikepark Kareš	2018
Bikepark Polevsko	2018
Bikepark Hradiště	2018
Express Bikepark Karlov	2019
Trailpark Plešivec	2021
HEIpark Tošovice	2021

Zdroj: vlastní zpracování, ceskebikeparky.cz; Hronza, 2017; Hronza, 2021; Krňávek, 2011; mtbs.cz; Pravda, 2009; skiareal.cz; skijizerky.cz; trailhunter.cz; Volráb, 2021b; Volráb, 2021c; Volráb, 2021d.

8.3 Lanovka

Všechny bikeparky jsou obsluhovány lanovkou. U většiny se jedná o čtyřmístnou nebo šestimístnou sedačkovou lanovku. Šestimístná sedačková lanovka v Bikeparku Kouty je dokonce nejrychlejší v Česku. V případě bikeparků Kareš, Peklák, Polevsko, Hradiště a HEIpark vyveze bikery na začátek trailů lyžařský vlek s háčkem k zachycení za řídítka, nebo gumou k uchycení za představec (ceskebikeparky.cz), (kouty.cz), (mtbczech.cz), (polevsko.ski) (skikarlov.cz), (skiricky.cz), (trailparkplesivec.cz).

Informace o jízdě jsou dostupné na webových stránkách jednotlivých bikeparků. Cenu za lanovku se nepodařilo dohledat pouze u bikeparku Hradiště.

Areály nabízí k prodeji jízdné v různých variantách. Návštěvníci si mohou zakoupit jízdenky na určitý počet jízd, hodin, nebo dní. Devět bikeparků má v nabídce i

sezónní jízdné, které v průměru stojí 5644 Kč. Nejlevnější je ve Šindl Bikeparku (3500 Kč) a nejdražší v Trail Parku Klínovec (9000 Kč). Všechny bikeparky, kromě Polevska, nabízí jednodenní jízdné. Průměrná cena této jízdenky je 539 Kč. Celý den lze nejlevněji jezdit za 390 Kč v Bikeparku Kareš, nejdražšími areály jsou Trail Park Klínovec a Bikeark Špičák, kde je cena shodně 750 Kč. Oblíbená je rovněž možnost jedné jízdy, která je k dostání ve dvanácti areálech a vyjde v průměru na 146 Kč. Nejlevnější nabízí HEIpark (40 Kč), nejdražší je na Dolní Moravě (280 Kč). Obecně lze konstatovat, že nejlevnější jsou menší centra s lyžařským vlekem. Údaje o cenách jsou uvedeny v příloze. Slevu při nákupu online nabízí 30 % bikeparků, v některých případech je ovšem podmíněná registrací. Dětem poskytuje slevu 85 % bikeparků. Hranici pro využití slevy má každý stanovenou odlišně (skikarlovcz.cz), (koprivnacz.cz), (skiarealkarescz.cz), (koutycz.cz), (dolnimoravacz.cz), (peklakcz.cz), (skiricky.cz), (skiarealcz.cz), (skiareal-rokytnicecz.cz), (skijizerkycz.cz), (skijestedcz.cz), (polevskoski.cz), (klinycz.cz), (trailparkplesiveccz.cz), (trailparkcz.cz), (sumava.spicakcz.cz), (lipno.info), (leto.monineccz.cz), (skibilacz.cz), (heiparkcz.cz), (ceskebikeparkycz.cz).

8.4 Zázemí, půjčovny kol

Veškeré areály obsahují alespoň základní zázemí pro návštěvníky, které je využíváno i v zimní sezóně. Řadíme sem například parkoviště, sociální zařízení, občerstvení, možnost ubytování přímo v areálu, nebo v blízkém okolí. Většina bikeparků i trail center disponují půjčovnou kol. Výjimkou jsou bikeparky Hradiště, Kareš a Monínek, který má půjčovnou, ale podle dostupných informací si lze vypůjčit pouze elektrokolo. Půjčovny kol se nachází buď přímo v areálu, nebo v přilehlé obci. Horské kolo si lze půjčit od 390 až do 2478 Kč na den. Cena se liší v závislosti na nabízených typech kol a modelu. Levnější jsou XC kola, naopak nejdražší sjezdové speciály. Každá půjčovna má jiný sortiment, ne každá nabízí všechny typy kol ve všech velikostech. Je proto vždy lepší ověřit si dostupnost kola předem na internetových stránkách, kde si lze kolo v některých případech i zarezervovat. V půjčovnách bývá k dispozici i integrální přilba nebo chrániče, nezbytné pro jízdu na náročných tratích. Cenově se toto vybavení pohybuje od 60 do 300 Kč. Vymyká se Bikepark Špičák, kde celodenní půjčení krunýřového chrániče páteře vyjde na 510 Kč. Bikeparky se neustále rozvíjí a rozšiřují paletu nabízených služeb, aby přilákaly více návštěvníků. V nabídce mnoha půjčovn lze najít i elektrokola, koloběžky, elektrokoloběžky, horské buginy nebo in-line brusle, které lze najít i v nabídce mnoha půjčovn (skikarlovcz.cz),

(koprivna.cz), (skiarealkares.cz), (kouty.cz), (dolnimorava.cz), (peklak.cz), (skiricky.cz), (skiareal.cz), (skiareal-rokytnice.cz), (skijizerky.cz), (skijested.cz), (polevsko.ski), (kliny.cz), (trailparkplesivec.cz), (trailpark.cz), (sumava.spicak.cz), (lipno.info), (leto.moninec.cz), (skibila.cz), (heipark.cz), (mtbczech.cz), (vysocina-arena.cz), (rychlebskestezky.cz), (trutnovtrails.cz), (singlekras.cz), (singltrek.cz) .

Tab. 4: ceník půjčoven kol v bikeparcích a trail centrech v Česku.

Název	půjčovna kol	horské kolo cena/den	Ostatní (helma, chrániče) cena/den
Express Bikepark Karlov	ano	1000	100
Bikepark Kopřivná	ano	1000	100
Bikepark Kareš	ne	–	–
Bikepark Kouty	ano	1300	60–200
Trail Park Dolní Morava	ano	790–1490	80–200
Bike resort Peklák	ano	950–1100	220
Bikepark Říčky	ano	–	–
Špindl Bike park	ano	–	–
Bikepark ROCK-IT-NICE	ano	1150–1400	170–280
Bikepark Tanvaldský špičák	ano	400–850	60
Ještěd Bikepark	ano	–	–
Bikepark Polevsko	ano	–	–
Bikepark Klíny	ano	700–900	200–300
Trail Park Klínovec	ano	1300	60–200
Trailpark Plešivec	ano	700–1190	100–200
Bikepark Špičák	ano	500–2080	160–510
Bikepark Lipno	ano	611–2478	178
Bikepark Hradiště	–	–	–
Bikepark Monínec	ano	–	–
Singletrails Bílá	ano	390–890	200
HEIpark Tošovice	ano	1100	100–200
Rychlebské stezky	ano	500–1350	–
Cyklo aréna Vysočina	ano	890	50
Trutnov trails	ano	850–950	50
Singletrack Moravský kras	ano	900	–
Singltrek Pod Smrkem	ano	790–990	–
Nedostupná informace	–		

Zdroj: vlastní zpracování; skikarlov.cz; koprivna.cz; skiarealkares.cz; kouty.cz; dolnimorava.cz; peklak.cz; skiricky.cz; skiareal.cz; skiareal-rokytnice.cz; skijizerky.cz; skijested.cz; polevsko.ski; kliny.cz; trailparkplesivec.cz; trailpark.cz; sumava.spicak.cz; lipno.info; leto.moninec.cz; skibila.cz; heipark.cz; mtbczech.cz; vysocina-arena.cz; rychlebskestezky.cz; trutnovtrails.cz; singlekras.cz; singltrek.cz

V půjčovnách je možnost základního servisu kola. V některých lokalitách mají návštěvníci k dispozici náradí na půjčení a jednoduché opravy si mohou udělat sami (mtbczech.cz).

Správná technika jízdy se dá trénovat ve skilill centrech, kde si zájemci mohou bezpečně vyzkoušet lávky, odrazy a skoky různých velikostí. Tuto možnost mají bikeři například v Bikeparku Kopřivná, Bike parku Špindl nebo Trail parku Klínovec. V rámci trail center a bikeparků vznikají i pumptracky, což jsou uzavřené okruhy tvořené z klopených zatáček a vln, které lze při správné technice projet bez šlapání (Hronza, 2017, 12). Pumptracky mohou mít různý povrch, například asfaltové v HEIparku, Cyklo aréně Vysočina nebo v Trutnově, přírodní hliněné jsou v Rychlebských horách, v Bike resortu Peklák, Bikeparku Tanvaldský Špičák, Trail parku Klínovec, Singletracku Moravský kras nebo Singltreku pod Smrkem. Dřevěným pumptrackem se pyšní Bikepark Kopřivná. Kromě zmíněných existují i modulární, postavené z přemístitelných dílů (mtbczech.cz). Dalším způsobem, jak se zdokonalit, je využít kurzů techniky jízdy, bike škol nebo bike kempů, které vedou zkušení instruktoři. Bikeři mají možnost získat cenné rady a okamžitou zpětnou vazbu, takže nebudou znovu opakovat stejné chyby. Různé kurzy nabízí všechna trail centra a z bikeparků například Bike resort Peklák, Singletrails Bílá, Bikepark Kopřivná, Špičák, Lipno nebo Trail park Dolní Morava (Hronza, 2021, 110–155).

Samozřejmostí jsou stojany na kola a zadarmo, nebo za poplatek také hadice s vodou k umytí kola (mtbczech.cz).

8.5 Charakteristika tratí v bikeparcích

Většina trail center i bikeparků je kombinací přírodních a umělých pasáží. Přírodnější charakter mají obtížnější úseky, kdy úzká stezka splývá s okolním terénem, nevyhýbá se skálám, kamenům ani kořenům. Naopak lehčí traily bývají uměle vyhlazené a zpevněné. Tratě všech obtížností doplňují dřevěné prvky (trailhunter.cz).

8.5.1 Převýšení

U bikeparků bylo převýšení určováno jako rozdíl nadmořských výšek cílového a nástupního místa lanovky. V případě singletracků má každá trať převýšení jiné, protože nejsou vázány na lanovku a častokrát začínají i končí v jiném bodě. Průměrné převýšení u bikeparků je 238 m. Nejvyšší převýšení, přes 400 m, má Bikepark Kouty, Špindl Bikepark a Trail park Klínovec. Naopak nejnižší převýšení pod 100 m je v bikeparcích

Kareš, Polevsko, Hradiště a HEIpark, který je unikátní tím, že vznikl na uměle navrženém kopci (mapy.cz), (heipark.cz).

8.5.2 Délka tratí

Celková délka tratí v našich bikeparcích je aktuálně přes 200 km, stále přibývají nové metry udržovaných stezek. Průměrná délka tratí v bikeparku je 9,8 km. Celkem 30 km tratí, což je nejvíce v Česku, je pro bikery připraveno v Trail Parku Klínovec. Naopak Bikepark Hradiště, malý areál v České Kanadě, disponuje pouze 3,3 km upravených tratí (Hronza, 2021, 110–155), (skiarealkares.cz).

8.5.3 Obtížnost tratí

Bikeparky i trail centra se snaží vyjít vstříc širokému spektru návštěvníků a nabízí několik tratí různých obtížností. Čím více různorodých tratí areály mají, tím širší spektrum návštěvníků mohou přilákat. Obtížnost je barevně odstupňována, podobně jako u lyžařských sjezdovek. Nejčastěji se návštěvníci setkají s dělením na modré tratě pro začátečníky a rodiny s dětmi, červené tratě pro pokročilé jezdce a černé pro zkušené bikery. Areály Špindl Bike Park, Express Bikepark, HEIpark Tošovice, Singletrails Bílá a Bike resort Peklák mají vyznačenou i zelenou trať, jejíž obtížnost je velmi lehká. Poslední zmiňovaný Bike resort Peklák nabízí dokonce i žlutou a růžovou trasu, které by se měly řadit rovněž mezi ty snazší (Hronza, 2021, 110–155).

Modré tratě mívají menší spád, povrch je zpevněný, bez kořenů a kamenů, součástí mohou být mírné klopenky a malé skoky. Většina bikeparků slibuje vhodné trasy pro rodiny nebo úplně začátečníky, což neplatí například pro Bikepark Kouty, Bikepark Říčky a Bikepark Špičák, které snazší tratě nenabízí (trailhunter.cz), (Hronza, 2021, 110–155).

Červené středně obtížné tratě obsahují velké množství klopených zatáček, terénních vln, lavic, wallridů (umělá zešíkmená dřevěná stěna), rockgarden (přejezd po kamenech), umělé lávky, které mohou být i visuté (northshore). Velmi populární jsou tzv. flow traily, které mívají zpevněný hladký povrch, dominují menší i větší skoky a klopené zatáčky. Jízda na flow trailu je plynulá a dynamická (Hronza, 2021, 110–155), (trailhunter.cz). „*Klínovec je charakteristický dlouhými flowtraily – Azur (10,3 km), Rubin (8 km) i Baron (6 km) patří mezi nejdelší souvisle mírně klesajících traily v Evropě*“ (trailpark.cz). Místní Rubin je podle Volrába „*učebnicový příklad dobrého flow trailu – přesné, plynulé a nezáhlné trasování, sklon navržený tak, že se celým*

trailem můžete propumpovat víceméně bez sáhnutí na brzdu.“ (2021,6 105). Kvalitní flow si návštěvníci užijí i v Bikeparku Lipno, Trail parku Dolní Morava nebo Trail parku Plešivec (Hronza, 2021, 110–155).

Každý z bikeparků se pyšní i technicky náročnými černými trailly, které vyžadují sjezdové kolo a zkušeného bikera. Nejtěžší trailly obsahují prudké sjezdy s kameny a kořeny, místy nestabilní terén, technické skoky se vzdálenými dopady, lávky a další (Hronza, 2021, 110–155). Informace o počtu tratí, jejich délce a převýšení shrnuje tabulka 5.

Tab. 5: Kategorizace bikeparků podle počtu tratí, jejich celkové délky a převýšení.

Název	Počet tratí	Délka tratí [m]	Převýšení [m]
Express Bikepark Karlov	4	7500	150
Bikepark Kopřivná	6	12000	180
Bikepark Kareš	6	6000	80
Bikepark Kouty	4	24000	480
Trail Park Dolní Morava	4	25000	360
Bike resort Peklák	17	22000	145
Bikepark Říčky	5	8000	240
Špindl Bike park	7	13500	430
Bikepark ROCK-IT-NICE	3	5000	250
Bikepark Tanvaldský špičák	3	8000	270
Ještěd Bikepark	3	8000	350
Bikepark Polevsko	6	6000	85
Bikepark Klíny	6	–	150
Trailpark Plešivec	3	8000	280
Trail Park Klínovec	5	30000	480
Bikepark Špičák	5	5500	327
Bikepark Lipno	3	4300	180
Bikepark Hradiště	5	3300	60
Bikepark Monínec	4	–	215
Singletrails Bílá	3	9600	225
HEIpark Tošovice	6	–	65
Nedostupná informace	–		

Zdroj: vlastní zpracování, Hronza, 2021; mapy.cz; skiarealkares.cz

8.6 Charakteristika tratí v trail centrech

Trail centra se od bikeparků liší absencí lanovky, výrazně delšími traily a jejich počtem. Odstupňování obtížnosti tratí je stejné.

Rychlebské hory jsou rájem pro milovníky přírodních stezek techničtějšího charakteru. Stezky jsou budovány na starých loveckých chodnících a mají přírodní charakter. Stavitelé využívají místní kameny, přes největší balvany se lze projet na trailu Velryba. Oblíbený je i SuperFlow na jehož stavbě se podílel oceňovaný britský stavitel trailů Rowan Sorrell. Trail má hladší povrch a je plný vln a klopených zatáček (Hronza, 2021, 112–114).

Trutnov Trails jsou podle Volrába „aktuálně nejkomplexnější trailová lokalita v Česku“ (2021b, 136–137). Na stavbě místního flow trailu vhodného i pro začátečníky se podílel tým Tomáše Procházky z Whistleru. Černé traily myjí ryze přírodních charakter, jsou plné kamenů, které tvoří technicky velmi náročné pasáže, kdy se sjíždí

skály a právem se řadí mezi jedny z nejobtížnějších u nás. Nedostatkem je chybějící základna a dostatečné zázemí (Hronza, 2021, 116–118).

Singltrek pod Smrkem se pyšní nejdelší sítí stezek v Česku, které jsou vhodné i pro začínající bikery. Stezky navrhoval i Dafydd Davis z Velké Británie, nositel Řádu britského impéria za zásluhy v oboru lesnictví (Volráb, 2021a, 72).

Snazší jsou i stezky na Singletrailu Moravský kras, který se dělí na Jedovnické stezky a stezky v Mariánském údolí. Nedaleké lokality je v plánu propojit trailem. Obě místa nabízí zhruba 27 km rozdělených do tří stezek. Typické jsou skoky a klopené zatáčky na upraveném hladkém povrchu. Obtížnost lze regulovat rychlostí jízdy (Hronza, 2021, 121–154).

Cyklo aréna Vysočina v Novém Městě na Moravě disponuje šesti tratěmi o celkové délce 27 km. Bikeři si zde mohou vyzkoušet i průjezd imitací tratě světového poháru, který se zde jezdí. Netěžší překážky mají objízdnu variantu (Hronza, 2021, 121–154). Kategorizaci trail center znázorňuje tabulka 6.

Tab. 6: Kategorizace trail center podle počtu tratí a celkové délky

Název	Počet tratí	Celková délka tratí [m]
Rychlebské stezky	13	70 000
Cyklo aréna Vysočina	6	27 000
Trutnov trails	15	40 000
Singletrails Moravský kras	6	56 000
Singltrek Pod Smrkem	12	80 000

Zdroj: vlastní zpracování; Hronza, 2021

Pro všechna trail centra i bikeparky v Česku platí, že úroveň obtížnosti v případě trailů stejné barvy se napříč lokalitami výrazně liší. Například obtížnost černých trailů v Singltreku pod Smrkem je nesrovnatelně nižší než na Rychlebských stezkách nebo na Trutnov trails (Volráb, 2021a, 73). Bikepark Špičák nabízí zelený trail, který je v ostatních areálech symbolem jednodušší trasy sjízdne i začátečníkům, ovšem Špičák je ryze sjezdový bikepark a zelená trasa se tomto případě podobá spíše obtížnější červené. (trailhunter.cz).

8.7 Výsledky dotazníkového výzkumu

Některá data nejsou na stránkách areálů dostupná, proto byla snaha o jejich získání prostřednictvím emailové komunikace. Odpověď přišla celkem od sedmi areálů:

Bikepark Peklák, Ještěd Bikepark, Bikepark Špičák, Bikepark Klíny a Singletrails Bílá, Rychlebské stezky a Singletrack Moravský kras.

8.7.1 Důvod výstavby, inspirace

Areály uvádí, že k realizaci výstavby bikeparku je vedl stoupající zájem o tento sport, možnost využití lanovky a celého areálu také v létě. Tímto krokem chtěli rozšířit služby v oblasti horské cyklistiky a zvýšit turistický ruch v oblasti. V bikeparku Peklák hrál roli i zájem klíčového personálu o tento sport. Bikepark Klíny má například vlastní minipivovar, bar, sportovní halu, které provozujeme celoročně. Letní provoz lyžařského areálu je pro ně naprosto nezbytný. Postavili proto letní bobovou dráhu, lanový park, tenisový kurt, venkovní i vnitřní lezeckou stěnu, Zipline a rovněž bikepark, který vnímali jako logickou součást. V případě Rychlebských stezek stála za zrodem projektu touha mít v blízkosti legální stezky a sdílet možnost na nich jezdit s ostatními (vlastní výzkum).

Inspirací Rychlebským stezkám byly trailly ve Velké Británii. Ostatní areály hledají inspiraci v českých i zahraničních střediscích, nemají jeden hlavní vzor (vlastní výzkum).

8.7.2 Provozovatel areálu

Provozovatele areálů znázorňuje tabulka 7.

Tab. 7: Provozovatelé areálů bikeparků a trail center v České republice

Název	Provozovatel
Bike resort Peklák:	městská společnost Eko Bi s.r.o.
Ještěd Bikepark:	TATRY MOUNTAIN RESORTS, a.s.
Bikepark Špičák:	Sport service spol. s.r.o.
Bikepark Klíny:	Sport areál Klíny, s.r.o.
Singletrails Bílá:	SKI Bílá-slужby s.r.o.
Rychlebské stezky:	Vlastníky pozemků jsou různé subjekty: ALSOL, Lesy ČR, obce atd. Provozovatelem je spolek Rychlebské stezky, z. s.
Singletrail Moravský kras:	Singletrail Moravský kras, z. s.

Zdroj: vlastní zpracování, vlastní výzkum

8.7.3 Návštěvnost a ekonomika provozu

Všechny areály se shodují, že vnímají nárůst popularity horské cyklistiky. Bike resort Peklák navštíví během sezóny cca 15 000 platících návštěvníků, plus několik set těch, kteří si nekoupí jízdenku, ani nepřispějí žádnou formou na údržbu stezek. Meziroční nárůst je kolem 15 % návštěvníků. V Bikeparku Klíny si v sezóně 2021

zakoupilo jízdenku na lanovku 7070 bikerů. Ostatní bikeparky informace o návštěvnosti veřejně neposkytují. Singletrail Moravský kras ročně navštíví asi 50 000–80 000 bikerů (vlastní výzkum).

V Bikeparku Špičák a Singletrails Bílá se letní sezóna té lyžařské nevyrovná. V areálu Singletrails Bílá tvoří letní sezóna jen asi 5 % zimních tržeb. Traily jsou velmi náročné na údržbu a nelze se žít pouze letním provozem. Naopak letní sezóna v Bike resortu Peklák je na tržby výrazně zajímavější než ta zimní. Zisky obratem investují do rozvoje. Bez letního provozu si ekonomiku areálu neumí představit ani v Bikeparku Klíny. Tržby v letní a zimní sezóně jsou zde vyrovnané. V covidové době areál podržel právě letní provoz. Přestože Singletrail Moravský kras nemá o návštěvníky nouzi, ufinancovat tento projekt je velmi náročné. Je třeba zaplatit opravy, údržbu a pronájem pozemků od Lesů ČR, což ročně vyjde cca na 1,5 mil. Kč. Výdaje jsou financovány z dotací, darů a další podnikatelské činnosti. Dobrovolné příspěvky zatím na pokrytí výdajů nestačí (vlastní výzkum).

8.7.4 Plány do budoucna

Všechny areály mají velké vize a plány do budoucna, především v oblasti výstavby nových tratí a zkvalitňování a doplňování ostatních služeb a zázemí pro návštěvníky (vlastní výzkum).

V Bike resortu Peklák se každý rok snaží přistavět nové sekce a úseky. Letos (2022) to bude 800 m na trati Růžovka, 700 m na trati Rodeo a prodloužení tratě Drtikol o 250 m. Dále plánují nové sociální zařízení a sprchy pro ubytované v místním minikempu a novou budovu pro půjčovnu a servis. Bikepark Klíny letos čeká stavba stoupacího enduro trailu, zatraktivnění zeleného trailu, nová myčka kol, nabíječka pro elektrokola a automatická pokladna bikepasů. V Singletrails Bílá plánují provést modernizaci a zároveň přidat nové traily, zlepšit zázemí pro karavany i pro bikery. V budování chtějí pokračovat i stavitelé Rychlebských stezek, kteří mají oficiálně schválenou stavbu dalších trailů (vlastní výzkum).

Závěr

Bakalářská práce se zabývala tématem bikeparků v České republice. Jejím hlavním cílem byla identifikace prostorového rozložení a kategorizace bikeparků v České republice.

Intenzivnější budování nových bikeparků je patrné od roku 2009 a trvá až do současnosti. Zájem o horskou cyklistiku je vysoký, proto lze očekávat realizaci bikeparků i v dalších, do této doby pouze lyžařských, střediscích. Výstavba a údržba tratí je finančně náročná, ale obohacuje turistický profil regionu a je lákadlem pro turisty.

V roce 2021 se v České republice nacházelo 21 bikeparků. Největší koncentrace bikeparků je v příhraničních horských oblastech. Především se jedná o Jeseníky, Krkonoše a Krušné hory. Všechny jsou součástí lyžařských středisek a jsou obsluhovány lanovkou, nebo vlekem. Průměrná cena jednodenního jízdového vyjede návštěvníka na 539 Kč. Jedna jízda v průměru stojí 146 Kč. Díky využití stávajících zimních středisek mají provozovatelé bikeparků k dispozici i základní zázemí v podobě parkoviště, občerstvení, sociálního zařízení. Nabídku služeb dále rozšiřují o půjčovny kol, myčky kol, servisy, bike kempy, pumptracky a sklil centra, které bikeři ocení. Horské kolo si lze půjčit od 390 do 2478 Kč. Cena se odvíjí od typu a modelu kola. Dražší jsou sjezdová kola, naopak levnější XC modely.

Ve všech areálech se nachází několik tratí, rozlišených podle obtížnosti, aby si jízdu mohli užít začátečníci i zkušení jezdci. Bikepark Kouty, Špindl Bikepark, Bikepark Špičák a další hostí domácí i zahraniční MTB soutěže. Singletracková trať ve Vysočině aréně je pravidelně dějištěm světového poháru horských kol a jednou i mistrovství světa.

V případě zkvalitňování a rozšiřování sítě tratí i služeb je patrný velký progres. Bikeparky se snaží budovat opravdu kvalitní tratě pro všechny. Důkazem je i to, že na projektech se častokrát podílí světoví odborníci na stavbu trailů, příkladem může být Tom Procházka, který je považován za otce nejlepšího bikeparku na světě, kanadského Whistleru.

Na práci by se dalo navázat podrobnější analýzou trail center, či menších příměstských center, kterým v této práci nebyla věnována primární pozornost, ale

rozvíjí se stejně dynamicky jako bikeparky. Další možností je podrobnější analýza jednotlivých bikeparků, porovnání budoucího stavu s aktuálními daty a zhodnotit vývoj středisek. Možností je i výzkum z pohledu environmentálního a udržitelnosti, protože názory na výstavbu se mohou v tomto ohledu lišit.

Summary

The aim of the bachelor thesis was to identify bike parks in the Czech Republic and their categorization. The categorization will be carried out according to selected factors, such as the total length, elevation, difficulty or according to the offer of additional services, such as bicycle rental or service. The partial goals of the bachelor thesis are to define the ambiguous concept of bike parks and to capture the dynamic development of bike parks in the Czech Republic, especially after the year 2000.

The basic method for this bachelor thesis was the study of literature. Book and electronic sources were used. A questionnaire survey was conducted in the form of email communication and the results are part of the work.

The first chapter deals with the basic concepts of bike park and singletrack. Bikepark is a mountain bike area which includes a chair-lift. The most common bike parks are created in ski resorts. Singletrack is a single-track trail created primarily for mountain bikes.

Czech and world centers are looking for inspiration in the best centers in the world, so one chapter is devoted to the top ten bike parks in the world. The next chapters are devoted to the history of mountain biking, types of mountain bikes and races, which are often held in bike parks.

In 2021, there were 21 bike parks in the Czech Republic. The highest concentration is in border mountainous areas. The oldest bike park in the Czech Republic was established in 1994 in Špindlerův Mlýn in the Giant Mountains. The first mountain bike races were held here. More intensive development has taken place since 2009. Interest in building bike parks and continues.

All areas contain basic facilities for visitors, which is also used in the winter season, such as parking, sanitary facilities, refreshments, accommodation. Most bike parks and trail centers have a bike rental and service. A ticket for the chair-lift for one day costs 539 crowns. One chair-lift ride costs 146 crowns. Mountain bike rental per day costs from 390 to 2478. The price depends on the type of bike.

The resorts offer tracks of different difficulty. The difficulty is differentiated by color. Blue or green is easy, red more difficult and black very difficult.

Seznam použité literatury

Knižní zdroje

BARONI, Francesco. *Bicykl: historie, mýty, posedlost*. Čestlice: Rebo, 2011. ISBN 978-80-255-0459-8.

DRESSLER, Pepa. *EnCYKLOpedie*. Brno: Computer Press, 2003. Extrémní sporty. ISBN 80-251-0092-8.

HAYMANN, Florian a Ulrich STANCIU. *Jak dokonale zvládnout horské kolo*. Praha: Grada, 2009. Jak dokonale zvládnout. ISBN 978-80-247-2775-2.

HOFMAN, Kamil. *30 let historie mountainbikingu 1976–2006*. Upress, 2006. ISBN 80-239-8371-7.

HRONZA, Rudolf. 50 domácích MTB lokalit 2021. *VELO*. Praha: V-Press, 2021, **24**(3), 110–155. ISSN 1213-113.

HRUBÍŠEK, Ivo. *Horské kolo od A do Z*. 4. aktualiz. vyd. Praha: Sobotáles, 1999. ISBN 80-85920-55-7.

SOULEK, Ivan a Karel MARTINEK. *Cyklistika: horská, silniční, rekreační, výkonnostní*. Praha: Grada, 2000. ISBN 8071699519.

ŠTUKA, Petr. Co se stalo s XC koly?. *VELO*. Praha: V-Press, 2021, **24**(7), 36–39. ISSN 1213-113.

VOLRÁB, Václav. Biková rozmanitost na severovýchodě: velká trailová inventura. *VELO*. Praha: V-Press, 2021d, **24**(7), 66–72. ISSN 1213-113.

VOLRÁB, Václav. Bikový ráj na severu: velká trailová inventura. *VELO*. Praha: V-Press, 2021a, **24**(4), 70–76. ISSN 1213-113.

VOLRÁB, Václav. Hvězda pod Krkonošemi: velká trailová inventura. *VELO*. Praha: V-Press, 2021b, **24**(5), 134–142. ISSN 1213-113.

VOLRÁB, Václav. Krušnohorské království flow: velká trailová inventura. *VELO*. Praha: V-Press, 2021c, **24**(6), 102–108. ISSN 1213-113.

Elektronické zdroje:

About Mountain Bike. *UCI* [online]. Switzerland, ©2022, 2018 [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: <https://www.uci.org/article/about-mountain-bike/63zj9qQf0JiGHwXwee13uz>

CANADIAN CYCLING MAGAZINE. Beginner's guide to every type of mountain bike. *CANADIAN MTB* [online]. Toronto: Gripped Publishing, ©2022, 2020 [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: <https://cyclingmagazine.ca/mtb/beginners-guide-mountain-bike-types/>

CORDELL, H. Ken a kol. Outdoor recreation participation trends. *Scientific Journal* [online]. Champaign, IL: Sagamore Publishing. xii, 1999 [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: <https://www.fs.usda.gov/treesearch/pubs/767>

ČeMBA [online]. Praha: Česká Mountainbiková Asociace, z.s. [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: <https://cemba.eu/>

Česká enduro série [online]. Praha: Kolo pro život, ©2022 [cit. 2022-03-10]. Dostupné z: <https://www.enduroserie.cz/>

České bikeparky [online]. 2022 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.ceskebikeparky.cz/>

Český olympijský tým [online]. Praha: ČOV, ©1999–2022 [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: <https://www.olympijskytym.cz/>

CZECH MTB: Český pohár horských kol 2022 [online]. Kolová: Pro Sport MTB, ©2022 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.poharmtb.cz/>

Geo PORTAL. *Národního geoportálu INSPIRE* [online]. CENIA, ©2010–2019 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://geoportal.gov.cz/web/guest/map>

GIS data pro tvorbu mapy světa. *Školnímapy.cz* [online]. Praha: Kartografie Praha, ©2022, 2019 [cit. 2022-05-03]. Dostupné z: <https://skolnimapy.cz/dlc/gis-data-ke-stazeni/>

HAGEN, Scarlett a Mike BOYES. Affective ride experiences on mountain bike terrain. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism* [online]. New Zealand: University of

Otago, 2016, **15**, 89-98 [cit. 2022-03-25]. ISSN 2213-0780. Dostupné z: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2213078016300391>

HEIpark Tošovice [online]. [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://www.heipark.cz/>

Horský resort Dolní Morava [online]. [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.dolnimorava.cz/>

HRONZA, Rudolf. *Česká bike centra 2017: zvláštní vydání časopisu Velo* [online]. 1. Praha: V-Press, 2017, 88 s. [cit. 2022-04-24]. ISSN 9771213113-016. Dostupné z: <https://www.alza.cz/media/ceska-bike-centra-2017-d4832060.htm?o=1>

IMBA [online]. ©2018 [cit. 2022-03-24]. Dostupné z: <https://www.imba.com/>

Ixsdownhillcup.com [online]. RACEMENT, ©2022 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://www.ixsdownhillcup.com/>

Ještěd: Hory za rohem [online]. ©2005–2022 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://www.skijested.cz/>

JONSSON, Hanna a Rajiv DESAI. Jednoduchý sprievodca pretekmi UCI svetového pohára v cross-country. *RedBull* [online]. ©2022, 2021 [cit. 2022-03-31]. Dostupné z: <https://www.redbull.com/sk-sk/sprievodca-rozdiel-xco-a-xcc-svetovy-pohar-mtb-cross-country>

Kareš [online]. [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.skiarealkares.cz/>

Kliny SPORTAREÁL [online]. ©2014 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://www.kliny.cz/>

Kopřivná: Resort pod Pradědem [online]. ©2022 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.koprivna.cz/>

Kouty [online]. ©2005–2022 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://kouty.cz/>

KOWALSKI, Przemysław. *Risk factors associated with practicing Mountainbiking on single-use bikepark trails* [online]. Bordeaux, 2018 [cit. 2022-02-25]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/331210149_Risk_factors_associated_with_practicing_Mountainbiking_on_single-use_bikepark_trails

KRŇÁVEK, Petr. Po sjezdovkách na kole, bike park v Koutech otevřel. *Denik.cz: šumperský a jesenický* [online]. Praha: VLTAVA LABE MEDIA, 2011 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: https://sumpersky.denik.cz/zpravy_region/na-sjezdovky-na-kole-bike-park-v-koutech-otevrel-.html

KUBÁTOVÁ, Zuzana. Čeští výrobci kol se musí vyrovnat s třetím šokem. Přišla baterková revoluce. *Seznam zprávy* [online]. ©1996–2022, 2019 [cit. 2022-04-01]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/cesti-vyrobci-kol-se-musi-vyrovnat-baterkove-revoluci-81426>

Lipno.info [online]. [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://www.lipno.info/>

MĚRKA, Adam. *Prostorová distribuce značkových kol v České republice* [online]. Olomouc, 2018 [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://library.upol.cz/arl-upol/cs/csg/?repo=upolrepo&key=40521707937>. Diplomová. Univerzita Palackého. Vedoucí práce Marián Halás.

MIHALEČKO, Dušan. CZECH-CHECK: Tom Pro – Český stavitel trailů z Whistleru. *Mtbs* [online]. Praha: Cycling Media s.r.o, 2014 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z: <https://mtbs.cz/clanek/czech-check-tom-pro-cesky-stavitel-trailu-z-whistleru/kategorie/ostatni#.YjoQz3rMJPa>

Moninec [online]. [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://leto.moninec.cz/>

Mtbs.cz [online]. Praha: Cycling Media s.r.o, ©1998–2015 [cit. 2022-04-13]. Dostupné z: <https://mtbs.cz/>

Peklák [online]. ©2019 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://peklak.cz/>

POLEVSKO.SKI: Sjezdovka & Bikepark [online]. [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://www.polevsko.ski/>

PRAVDA, Petr. VIDEO: Lipno na Šumavě láká na nový bikepark. *IDNES.cz* [online]. 2009 [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/cestovani/na-kole/video-lipno-na-sumave-laka-na-novy-bikepark.A090722_161042_ig_kolo_tom

Rychlebské stezky [online]. ©2022 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <http://www.rychlebskestezky.cz/cs>

Říčky skicentrum [online]. [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://skiricky.cz/>

SCORER, David. THE TOP 10 BIKE PARKS IN THE WORLD. *WorldBikePark.com* [online]. ©2021, 2013 [cit. 2022-03-22]. Dostupné z: <http://www.worldbikeparks.com/blog/the-top-10-series/the-top-10-bike-parks-in-the-world.html>

SCHLEMMER, Philipp a kol. How important is a bike park visit for the overall tourist destination experience?. *Cogent Social Sciences* [online]. 2019, **5**(1) [cit. 2021-11-18]. ISSN 2331-1886. Dostupné z: doi:10.1080/23311886.2019.1613027

SIMONOVICH, Ryan. What is singletrack?. *BIKEPERFECT* [online]. New York: Future US, 2021 [cit. 2022-01-25]. Dostupné z: <https://www.bikeperfect.com/features/what-is-singletrack>

Singletrail Moravský kras [online]. ©2022 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://www.singlekras.cz/>

Singltrek [online]. ©2018 [cit. 2022-04-24]. Dostupné z: <https://www.singltrek.cz/>

Skiareál SPARTAK ROKYTNICE N. J. [online]. ©2022 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://www.skiareal-rokytnice.cz/letni-aktivity/bikepark/>

Skiareál špindlerův mlýn [online]. ©2005–2022 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://www.skiareal.cz/>

Ski Aréna Jizerky [online]. ©2018–2022 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://www.skijizerky.cz/cz/leto/tanvaldsky-spacak-severak-bedrichov>

Ski Aréna Karlov [online]. ©2019 [cit. 2022-04-20]. Dostupné z: <https://www.skikarlovy.cz/>

SKI BÍLÁ [online]. ©2019 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://www.skibila.cz/leto/aktualni-stav/>

Špičák: SKI & BIKE [online]. ©2019 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://sumava.spicak.cz/cz/>

Top On Trail: Czech Downhill Top On Trail Cup [online]. Havířov: Top On Trail, ©2020–2022 [cit. 2022-03-15]. Dostupné z: <https://www.topontrail.cz/czech-downhill-top-on-trail-cup>

TRAIL HUNTER [online]. [cit. 2022-04-25]. Dostupné z: <https://www.trailhunter.cz/>

Trailpark Klinovec [online]. ©2022 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://www.trailpark.cz/>

TrailPark Plešivec [online]. [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://trailparkplesivec.cz/cs>

Trutnov Trails [online]. ©2022 [cit. 2022-04-22]. Dostupné z: <https://trutnovtrails.cz/>

Vysočina Aréna [online]. Nové Město na Moravě: Sportovní klub Nové Město na Moravě, ©2022 [cit. 2022-04-16]. Dostupné z: <https://www.vysocina-arena.cz/>

WELCH, Betsy. *Bike Parks and the Evolving Ski Resort Economy*. *REI co-op* [online]. Recreational Equipment, ©2022, 2017 [cit. 2021-11-18]. Dostupné z: <https://www.rei.com/blog/cycle/bike-parks-and-the-evolving-ski-resort-economy>

Přílohy

Příloha 1: Přehled cen jízdného v bikeparcích v České republice

Tab. 3: Ceny jízdenek za lanovku, nebo vlek v bikeparcích v České republice

Cena lanovky/vleku v Kč	1 den	2 dny	3 dny	10 dní	sezónní	1 jízda	2 jízdy	3 jízdy	5 jízd	6 jízd	10 jízd	12 jízd	20 jízd	1 h	2 h	3 h	4 h
Název bikeparku																	
Express Bikepark	500	850	–	–	–	100	–	–	300	–	–	–	–	–	–	–	400
Bikepark Kopřivná	600	900	–	–	–	150	–	–	400	–	–	–	–	–	300	–	500
Bikepark Kareš	390	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Bikepark Kouty	500	860	1200	–	–	–	–	–	–	490	–	790	–	–	–	–	–
Trail Park Dolní Morava	690	–	–	–	–	280	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Bike resort Peklák	490	–	–	–	–	60	–	–	–	–	–	–	–	–	320	–	380
Bikepark Říčky	640	1220	1800	–	6000	–	–	–	–	–	–	–	–	–	370	–	480
Špindl Bikepark	490	–	–	–	3500	–	–	350	–	450	–	–	–	–	–	–	–
Rock it nice Bikepark	550	950	–	–	4800	200	–	340	500	–	720	–	1200	–	–	–	–
Bikepark Tanvaldský špičák	590	1000	–	4400	–	–	–	320	–	540	720	–	–	–	–	–	–
Bikepark Ještěd	570	990	–	–	4990	190	–	350	490	–	790	–	1350	–	–	–	–
Bikepark Polevsko	–	–	–	–	–	–	–	–	150	–	250	–	400	–	–	–	–
Bikepark Klíny	550	–	–	–	4000	60	–	–	–	–	–	–	–	150	–	–	–
Bikepark Plešivec	600	–	–	–	6000	150	–	–	650	–	1100	–	–	–	–	–	–
Trail park Klínovec	750	1350	1910	–	9000	210	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	590
Bikepark Špičák	750	1270	1820	–	5820	–	–	–	550	–	830	–	1470	–	–	510	–
Bikepark Lipno	670	1100	–	–	4900	–	–	–	550	–	830	–	1390	–	480	560	–
Bikepark Hradiště	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Bikepark Monínec	590	–	–	–	–	100	180	–	375	–	–	–	–	200	–	–	480
Singletrails Bílá	440	–	–	–	–	100	–	–	–	–	550	–	–	–	230	300	350
HEI Bikepark	400	–	–	–	–	40	–	–	225	–	360	–	–	–	250	–	350
Údaj se nevyskytuje, nezjištěn	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–

Zdroj: vlastní zpracování; skikarlov.cz; koprivna.cz; skiarealkares.cz; kouty.cz; dolnimorava.cz; peklak.cz; skiricky.cz; skiareal.cz; skiareal-rokytnice.cz; skijizerky.cz; skijested.cz; polevsko.ski; kliny.cz; trailparkplesivec.cz; trailpark.cz; sumava.spicak.cz; lipno.info; leto.moninec.cz; skibila.cz; heipark.cz; ceskebikeparky.cz;